

7. SINIF TÜRKÇE DERSİ

TAM ÖĞRENME ÇALIŞMALARI

FİLDE ZAMAN ANLAM KAYMASI

KONU ANLATIMI

ZAMAN ANLAM KAYMASI

Fiil çekimlerinde kullanılan kip ve zaman ekleri her zaman kendi anlamlarında kullanılmaz. Bu ekler birbirlerinin yerlerine de geçebilir. Bu durum sadece kip ekleriyle değil, cümlelerin anlamıyla da ilgilidir.

Cümle içinde bir fiil kipinin kendi anlamı dışında başka bir fiil kipinin yerine kullanılmasına “anlam (zaman) kayması” denir.

Örnek: Yarın ailece İstanbul’a geliyoruz.

(Bu cümlede gelecek zamanda yapılacak bir eylem, şimdiki zamanda yapılmış gibi söylenmiştir.)
(geliyoruz değil, geleceğiz olmalıydı.)

* Zaman anlam kayması bir yanlışlık değil kullanım biçimidir.

CÜMLE	Kipin Cümledeki çekimi	Kastedilen Anlam
Birkaç gün sonra tatile <i>çıkıyorum</i> .	Şimdiki zaman	Gelecek zaman
Her sabah erken <i>kalkıyor</i> .	Şimdiki zaman	Geniş zaman
Keloğlan sonunda amacına <i>ulaşır</i> .	Geniş zaman	Geçmiş zaman
Size akşam <i>gelirim</i> .	Geniş zaman	Gelecek zaman
Adalet <i>isteriz!</i>	Geniş zaman	Şimdiki zaman
Onunla yarın <i>görüşürüm</i> .	Geniş zaman	Gelecek zaman
Bu işi mutlaka <i>halledeceksin</i> .	Gelecek zaman	Emir kipi
Kâğıtlar şu çekmeceye <i>olacak</i> . (olmalı)	Gelecek zaman	Tahmin-olasılık
Çocuklar İstanbul’a varmış <i>olmalı</i> .	Gereklilik kip	Tahmin-olasılık
Eve gidince oturur, ödevini <i>yaparsın</i> .	Geniş zaman	Emir kipi
Duyar duymaz olay yerine <i>koşuyorum</i> .	Şimdiki zaman	Geçmiş zaman

ALİŞTİRMA

Aşağıdaki çekimli fiillerdeki zaman anlam kaymalarını gösteriniz.

*Yarın üç katile hac için yola çıkıyor.

Fiilin Zamanı: .....

Kastedilen Zaman: .....

*Ben hiçbir zaman yalan söylemiyorum.

Fiilin Zamanı: .....

Kastedilen Zaman: .....

*Çocuk geçen hafta evine döner, kimseyi bulamaz.

Fiilin Zamanı: .....

Kastedilen Zaman: .....

*Gelecek hafta burada uçurtma şenliği yapıyoruz.

Fiilin Zamanı: .....

Kastedilen Zaman: .....

*Bizi ne arıyor, ne de soruyor.

Fiilin Zamanı: .....

Kastedilen Zaman: .....

*Ahmet bu konuşmayı yarın yapar.

Fiilin Zamanı: .....

Kastedilen Zaman: .....

*Sen göreve yarın gidiyorsun.

Fiilin Zamanı: .....

Kastedilen Zaman: .....

ETKİNLİK

Aşağıdaki zaman anlam kayması bulunan fiillerde yazılı kiplerin hangi kip yerine kullanıldıklarını altlarına yazınız.

Öğretmenimiz çok ödev veriyor.

.....

Kitabım masanın üzerinde olacak.

.....

Lütfen, sende bizimle gel.

.....

Keloğlan bir gün şehre iner.

.....

Konuşanları teneffüse çıkarmam.

.....

Arkadaşım her zaman aklına eseni yapıyor.

.....

Güneş her zamanki gibi yarında doğacak.

.....

Böyle havalarda dükkanı erken kapatıyoruz.

.....

Ambulans gelene kadar buradan bir yere ayrılmıyoruz.

.....

Seneye meslekten onuncu yılımı dolduruyorum.

.....

ÇOKTAN SEÇMELİ SORU

1. Cümlede eylemin çekimlendiği kip veya zamanla eylemin gerçekleştiği kip veya zamanın farklı olmasına anlam kayması denir.
Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlam kayması vardır?

- A) Gençliğin kıymetini ihtiyarlayınca anlarsın.
- B) Dün izlediğim filmin eleştirisini okuyorum.
- C) Yıllar önce buralardan çekip gitmiş.
- D) Beş dakika sonra maç başlayacak.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylem kipinde anlam kayması yoktur?

- A) Tam beş yıl sonra annesine kavuştu.
- B) Haberi duyunca kendini yerden yere vurur.
- C) Okulun basketbol takımına beni de alırsınız.
- D) Siparişleriniz birazdan gelir.

3. Elimdeki kitap bittikten sonra Sunay Akın'ı okuyorum.

Bu cümledeki anlam kaymasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şimdiki zaman kipinin yerine gelecek zaman kipinin kullanılması
- B) Geniş zaman kipinin yerine şimdiki zaman kipinin kullanılması
- C) Gelecek zaman kipinin yerine şimdiki zaman kipinin kullanılması
- D) Geçmiş zaman kipinin yerine şimdiki zaman kipinin kullanılması

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin eyleminde anlam kayması yoktur?

- A) Bugün e postamı görünce hemen beni arıyor.
- B) Aynı başarıyı yakalaman için daha çok çalışacaksın.
- C) Para konusunu seninle daha sonra konuşacağım.
- D) Üniversiteyi burada okuyorum bitirir bitirmez Trabzon'a dönüyorum.

5. Aşağıdakilerden hangi cümlede kip kayması vardır?

- A) Seni yarın sinemaya götüreceğime söz veriyorum.
- B) Keloğlan devî öldürür ve köylüleri sevindirir.
- C) Orman yangını uçaklarla zor söndürüldü.
- D) Çok yüksekte aşağıya bakamam.